
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2022:4

Omvändelseterapi

Sammanfattning

I det här betänkandet behandlas motionerna 2022:28 och 2022:58, som handlar om att Svenska kyrkan ska uttala ett avståndstagande mot alla former av verksamhet som syftar till att ”bota”, bedriva ”omvändelseterapi” eller ”omprogrammera” sexuell läggning och/eller könsidentitet. Utskottet anser att det är viktigt att Svenska kyrkan gör ett uttalande som tydligt klargör Svenska kyrkans position. Utskottet föreslår att kyrkomötet ska bifalla motion 2022:28 och 2022:58 i sin helhet.

Till beslutet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. bifalla motion 2022:28,
2. bifalla motion 2022:58, punkt 1,
3. bifalla motion 2022:58, punkt 2,
4. bifalla motion 2022:58, punkt 3.

Motionernas förslag

Motion 2022:28 av Tomas Rosenlundh och Karin Janfalk, Avståndstagande från omprogrammering av sexuell läggning och könsidentitet

Kyrkomötet beslutar att uttala att Svenska kyrkan med självklarhet tar avstånd från all form av verksamhet som syftar till att ”bota” eller omprogrammera sexuell läggning och/eller könsidentitet.

Motion 2022:58 av Jonas Noréus m.fl., Avståndstagande från omvändelseterapi

Kyrkomötet beslutar att

1. uttala att omvändelseterapi för hbtqi-personer inte ska förekomma i något sammanhang inom Svenska kyrkan,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att förmedla denna syn på omvändelseterapi till andra kristna samfund i olika samarbetsorgan, till exempel Sveriges kristna råd,
3. uppdra till kyrkostyrelsen att förmedla denna syn på omvändelseterapi till företrädare för andra religioner i de samverkansorganisationer Svenska kyrkan ingår i, inom ramen för religionsdialog.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motionerna 2022:28 och 2022:58 i Ln 2022:9y, *bilaga*.

Bakgrund

Så kallad ”omvändelseterapi” har aktualiserats under det gångna året på flera sätt. I juli 2020 utkom FN:s råd om mänskliga rättigheter med en rapport om förekomsten av ”omvändelseterapi” runt om i världen. Rapporten manade till ett generellt förbud. Samma månad fick Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) ett uppdrag från regeringen att kartlägga och sammanställa kunskap om ”omvändelseterapi” riktad mot unga hbtqi+-personer. Utredningen slutrapporterades i mars 2022, vilket återaktualiserade frågan om ett generellt förbud i Sverige (www.mucf.se/publikationer/unga-hbtq-personers-utsatthet-omvandelseforsok-i-sverige, 2022). Uppdrag granskning visade i år ett program om hur flera hbtqi+-personer som har vuxit upp inom den svenska kristenheten, särskilt inom frikyrkligheten, utsatts för olika typer av omvändelseterapi. (www.rfsl.se/omvandelseterapi-inom-frikyrkan/, 2022)

Det finns ingen enskild eller fastställd definition av vad som menas med omvändelseterapi. I vissa fall används en väldigt bred definition, där till exempel förbön och själavård förekommer, i andra fall används en väldigt snäv definition av begreppet som endast innefattar ”psykologiska” metoder såsom elchocker eller samtalsterapi eller att endast benämna fysisk påverkan som omvändelseterapi. Klart är dock att många hbtqi+-personer vittnar om den skada behandlingen åsamkat, oavsett metod. MUCF använder därför begreppet ”omvändelseförsök” i sin rapport till regeringen: och definierar det som ”försök att få någon att förändra, permanent dölja eller avstå från att leva i enlighet med sin sexuella läggning eller könsidentitet eller uttrycka kön på det sätt personen själv vill” www.mucf.se/om-oss/pressmeddelanden/ny-rapport-fran-mucf-unga-hbtq-personer-utsatts-omvandelseforsok-i-sverige).

Fenomenet vilar på föreställningen om att homosexualitet skulle vara en sjukdom som därmed går att ”bota”. Själva formen kan växla och utgöras av bön eller själavård. I de grövsta fallen kan fysisk skada åsamkas den som utsätts, till och med sexuellt våld kan förekomma. FN har benämnt praktiker som kallas ”omvändelseterapi” (conversion therapy på engelska) för tortyrliknande och flera länder har förbjudit dess förekomst www.ohchr.org/en/stories/2020/07/conversion-therapy-can-amount-torture-and-should-be-banned-says-un-expert, 2002). De flesta större medicinska föreningar har fördömt praktikerna benämnda ”omvändelseterapi”, bland annat World Psychiatric Association och WHO (www.glaad.org/conversiontherapy). Omvändelseterapi kan generera stora skador för den som utsätts, både fysiska och psykiska. Dessutom kan metoderna som används resultera i andligt våld (”spiritual abuse”) där kyrkan har ett särskilt ansvar och särskild kunskap om att hjälpa och återupprätta och läka relationen till kyrkan och kanske till och med till Gud.

2017 lyftes frågan i Church of Englands synod, som riktade en uppmaning till regeringen att införa ett allmänt förbud mot praktiker som kan förekomma inom ramen för ”omvändelseterapi”. Storbritannien har inte infört ett allmänt förbud än men det är under utredning (www.churchtimes.co.uk/articles/2022/25-february/news/uk/church-leaders-write-to-equalities-minister-to-back-conversion-therapy-ban). Ett tjugotal länder i världen har infört ett förbud eller förbereder lagförslag så att förbud kan införas, bland annat Tyskland, Brasilien, Israel och Storbritannien.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Svenska kyrkan har sedan 1970-talet aktivt bearbetat temat homosexualitet och under det senaste decenniet också könsidentitet och könsuttryck. Svenska kyrkan verkar för hbtqi+-personers rättigheter och plats inom kyrkan och har kommunicerat detta till andra delar av kristenheten i Sverige och till andra trossamfund, tydligast genom beslutet i kyrkomötet 2009 om att viga samkönade par.

Förslag om beslut angående vigsel för homosexuella har behandlats av kyrkomötet åren 2000, 2001 och 2003. 2000 och 2001 avslogs förslagen med hänvisning till teologiska kommitténs pågående arbete med samtalsdokumentet. Vid 2003 års kyrkomöte var förslaget ett av flera förslag som behandlades i gudstjänstutskottets betänkande G 2003:2 Vigsel, äktenskap och partnerskap, vilket resulterade i uppdraget till kyrkostyrelsen att återkomma med ett underlag till kyrklig akt. Detta fullföljdes med det arbetsmaterial som presenterades för kyrkomötet 2004. Som tidigare nämnts uttrycktes i det betänkande som utskottet presenterade med anledning av arbetsmaterialet, G 2004:4, en förväntan om nya skrivelser från kyrkostyrelsen till kyrkomötet kring dessa frågor.

Teologiska kommittén presenterade 2002 sin utredning Kyrkan och homosexualiteten för kyrkostyrelsen, som kom att ingå som del av underlaget i kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2002:5). Den rapporten låg sedan till grund för diskussionen i kyrkomötet 2005 där kyrkostyrelsen föreslog att kyrkomötet bejakar följande konstateranden i frågor kring homosexuella i kyrkan:

- ◆ Det är uteslutet att fördöma den homosexuella personen eller att skuldbelägga den homosexuella orienteringen.
- ◆ Kyrkan skall aktivt motverka diskriminering av personer på grund av sexuell orientering.
- ◆ Svenska kyrkan bör inte sanktionera eller driva en organiserad verksamhet i syfte att ”bota” homosexuella från deras läggning.

Utskottets överväganden

Motion 2022:28 Avståndstagande från omprogrammering av sexuell läggning och könsidentitet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2022:28.

Utskottet anser att det är angeläget att Svenska kyrkan tar avstånd från verksamhet och initiativ som faller under ”omprogrammering” eller att ”bota”. Utskottet vill lyfta fram läronämndens yttrande som konstaterar att ”omprogrammering” av hbtqi+-personer bygger på vilseledande föreställningar. Sådan verksamhet är oetisk, potentiellt skadlig och saknar vetenskapligt stöd. Läronämnden uttrycker tydligt att sådan verksamhet inte ska förekomma i Svenska kyrkan. Utskottet menar att motion 2022:28 är viktig och att Svenska kyrkan ska uttala detta på ett sådant sätt att det inte råder någon tvekan om vad som är Svenska kyrkans ståndpunkt i dessa frågor.

Därför föreslår utskottet kyrkomötet att bifalla motion 2022:28.

Motion 2022:58 Avståndstagande från omvändelseterapi

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2022:58.

Utskottet är positivt till motion 2022:58 i sin helhet. Utskottet menar att Svenska kyrkan har, och ska ta ett ansvar för att peka på strukturer och fenomen som riskerar att människor tar skada, samtidigt menar utskottet att den ekumeniska och interreligiösa dialogen behöver präglas av ödmjukhet, nyfikenhet och öppenhet.

Utskottet föreslår kyrkomötet att bifalla motion 2022:58 i sin helhet.

Uppsala den 6 oktober 2022

På kyrkolivsutskottets vägnar

Sören Olsson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Sören Olsson, ordförande, Sara Waldenfors, Erik Vikström, Ann-Sofie Karlsson Ågren, David Svensk, Linda Isberg, Johannes Imberg, Anneli Öljarstrand, Nina Wahlin, Mats Ershammar, Mikael Sandén, Vicktoria Bagi, Karin Janfalk, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anne Lundberg, Agneta Ivemyr, Rolf Ekström, Lena Sjöberg, Marie Rydén Davoust, Jakob Schwarz, Xerxes Åkerfeldt, Magnus Hedin, Monica Johansson och David Castor.

Biskoparna Åsa Nyström och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Med anledning av utskottets bifall till att-satserna 2 och 3 i motion 2022:58 lämnar vi en reservation. Motionens intention tillgodoses genom punkt 1 då ett uttalande är ett tydligt ställningstagande som har betydelse såväl inom Svenska kyrkan som i den ekumeniska rörelsen och i de interreligiösa kontakterna. Därav är också motionens andra och tredje att-sats överflödiga. Att bifalla att-satserna 2 och 3 anser vi ej är i enlighet med den ödmjukhet och respektfullhet som ska prägla såväl ekumeniska som interreligiösa samtal och kontakter.

Nina Wahlin, Linda Isberg, Johannes Imberg, Anneli Öljarstrand och Sören Olsson

Reservation 2

Jag reserverar mig mot utskottets betänkande KI 2022:4 till förmån för avslag på betänkandet, vilket också innebär att jag reserverar mig till förmån för avslag på motion 2022:28 och på motion 2022:58 som helhet. Betänkandet innehåller inget faktaunderlag om att verksamhet som innebär omprogrammering eller liknande faktiskt förekommer i Svenska kyrkan.

Uttalanden ska inte göras när inget faktaunderlag föreligger.

Begreppet ”omvändelseterapi” är mycket tveksamt och ska enligt min mening inte användas i diskussioner av detta slag och därför inte heller föras ut eller användas i ekumeniska sammanhang eller interreligiösa dialoger.

Särskild mening

Vi ansluter oss till lydelsen i reservation 1.

*Biskop Åsa Nyström, biskop Andreas Holmberg, Xerxes Åkerfeldt, Magnus Hedin,
Marie Rydén Davoust och Jakob Schwarz*

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2022:9y

Svenska kyrkan och ”omvändelseterapi”

Läronämndens yttrande över motionerna 2022:28 och 2022:58

Svenska kyrkan har under flera decennier bearbetat frågor om sexuell läggning och könsidentitet. Läronämnden har tidigare yttrat sig (Ln 1985:15, 1988:14, 1995:18, 1997:10, 2000:11, 2001:2y, 2002:4y, 2003:15y, 2005:10y, 2006:7y, 2009:12y, 2017:4y).

År 2009 fattade Svenska kyrkan beslut att även samkönade par kan vigas enligt Svenska kyrkans ordning. Sedan 2017 innehåller Kyrkohandbok för Svenska kyrkan en könsneutral gudstjänstordning för vigsel. Kyrkohandboken är ett bekännelse-dokument och vigselordningen ett uttryck för Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Läronämnden konstaterar att ”omvändelseterapi” och ”omprogrammering” av hbtqi-personer är verksamhet som bygger på vilseledande föreställningar om att det skulle handla om sjukdomar som kan botas, brister som ska avhjälpas eller synder som behöver förlätas. Sådan verksamhet är oetisk, potentiellt skadlig och saknar vetenskapligt stöd. Den är inte heller en del av helgelsen. Den ska inte förekomma i Svenska kyrkan.

Uppsala den 26 augusti 2022

På läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Anna Cöster, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Andreas Holmberg, Marta Axner Ims, Teresa Callewaert, Ninna Edgardh, Eva-Lotta Grantén, Håkan Möller, Jesper Svartvik, Mikael Winnige och Johannes Zeiler.